

REFORMSKE PRIČE Nikica Simić više od četiri desetljeća promišlja strategije unapređenja hrvatsk

Ne mirim se s mišlju da svaki narod zaslužuje školstvo koje ima

Austrijski filozof Konrad Paul Liessmann svoju je knjigu: Teorija neobrazovanosti, s podnaslovom, Zablude društva znanja, priveo kraju s poglavljem: Dosta je reforme obrazovanja! Više bih volio da je napisao: Dosta je ovakvih reformi obrazovanja!, jer ako prestanemo tražiti ponajbolje načine mijenjanja sustava prihvaćamo stajalište da se ne može ništa promijeniti

Razgovarao: Nikola ŠIMIĆ TONIN

Pred nama je druga knjiga reformskih priča, nakon Heraklita mračnog u hrvatskom školstvu, Reformske priče. Koja je ujedno i jedan od povoda ovome razgovoru. Za razgovor s vama treba li uopće povod. Teško je danas naći takvoga sugovornika.

U svom osvrtnu na prvu knjigu reformskih priča između ostaloga naglasio sam: Nikica Simić jedan je od profesora koji su takvom djelovanju posvetili čitav život; više od četiri desetljeća promišlja strategije unapređenja hrvatskog školstva – kao profesor, kao mentor, kao ravnatelj i – možda najvažnije – kao roditelj. Ova je knjiga istodobno osobna ispovijest i povijest obrazovnih reformi – a prvo lice jednine knjizi daje hrabrost, snagu i autentičnost rijetko viđenu u pisanju o ovim temama. Upečatljivim anegdotama, širokim iskustvenim uvidima, ali i disekcijom službenih dokumenata, Simić nam pokazuje kako su odnosi između djece i roditelja, djece i škole, škole i roditelja, škole i društva u kojem živimo – neraskidivo povezani. U tom je smislu ova knjiga esencijalno štivo za sve društvene aktere: profesore, roditelje, djecu, kreatore sustava; sve one kojima je do toga društva stalo. I naposljetku, uz analizu brodoloma hrvatskih obrazovnih reformi, uz britku i konstruktivnu kritiku

sustava, Simić se ipak uvijek vraća temelju svoje filozofije, a to je ljubav – ljubav prema djeci, prema profesorskom pozivu i prema društvu kao takvome, jer bez ljubavi nema istinske revolucije. Knjiga je namijenjena obrazovnim vlastima, roditeljima, učenicima, studentima. Nastojala se skrenuti pozornost čitatelja na loše stvari u obrazovnom sustavu. Napisana je u dva dijela, u prvom se daje zanimljiv pristup obrazovnim pitanjima, djetinjstvu autora, osobnim iskustvima. Djelo je pisano dinamično, autor putuje iz sadašnjosti u prošlost, govori iz različitih perspektiva, sebe kao učenika, roditelja, profesora, ravnatelja.

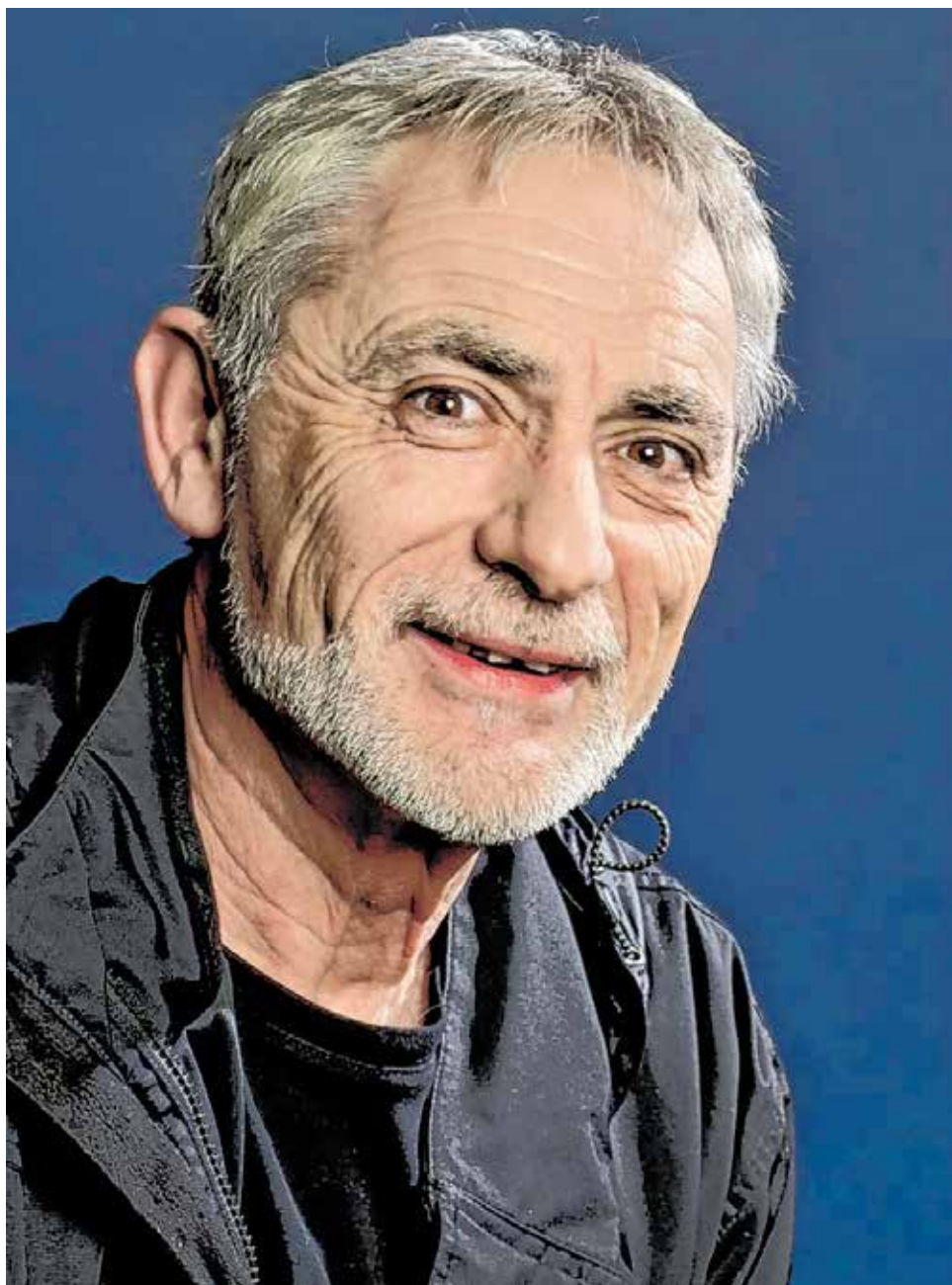
Što možemo reći za drugu knjigu a da nismo rekli u prvoj?

– Naslovnicom Reformskih priča pokušao sam sugerirati izravnu vezu s »Heraklitom« i svoju ovisnost o »školskim temama«. Budući da je to područje neiscrpno teme su se same objavljivale, nudeći se: jeđ me, jeđ me... Čitatelji koji su u rukama imali Heraklita, suočavajući se s Pričama, možda će zaključiti da su rečenice ponešto »glatkije«.

Kako se ne smije raditi

Pred nama su opet reformske priče. Stiće se dojam da tapkamo u mjestu. Priča se a ne čini se ništa, na tragu one: Tresla se gora rodilo se niš.

– Austrijski filozof Konrad Paul Liessmann svoju je knjigu: Teorija neobrazovanosti, s podnaslovom, Zablude

Nikica Simić: Svaki puta kada bih si postavljao pitanja nastajale su knjige

priča u kojoj je lako zalutati. S prijateljima je uvijek puno lakše pronaći pravi put. U Zahvali sam ispisao ponešto, ali riječima nije moguće opisati dimenziju osjećaja.

Najvažnija poruka učiteljima

Sama poglavlja knjige svojevrsna su postavljena pitanja: Učenje? Metajezici? Rasterećenje? Testovi? Škola za život? Škole i budućnost?

– Nijemci imaju riječ *selbstverständlich* koju smo prevodili kao: samo po sebi jasno. Dugo je trebalo da se aktualizira hrvatska riječ istog značenja: samorazumljivo. Učenje, rasterećenje, testovi... i mnoge druge riječi, ne razmišljajući stavljamo u kategoriju samorazumljivih pojmova. Promišljajući odrastanje sebe/učitelja domislio sam svoj ali i problem mnogih učitelja. U svojim područjima koristimo jezik komunikacije koji nam je postao prirodan nakon dugogodišnjeg specijalističkog obrazovanja. Istinski problemi se objavljuju kad pomislimo da je taj jezik komunikacije samorazumljiv (sam po sebi) i učenicima. Zbog toga sam ispisao Metajezike. U tom sam poglavlju poslao svoju najvažniju poruku u Pričama, učiteljima prije svega. I naravno, onima koji pišu udžbenike, onima koji kreiraju kurikulume,... itd. Procijenio sam da ta poruka ne može »povrijediti ičiji ego«, a u sebi sadrži samo: promisli malo, malo ... prije nego izgovoriš riječ. Upitaj se samo - znaju li učenici značenje riječi. Stari Grci su se i o tome očitovali domislivši Prometeja. Značenje imena Prometej je: prije (pro)misli, pa djeluj.

U poglavljima Škola za život i Škole i budućnost ispisao sam svoj doživljaj aktualnog dijela reforme s procjenom ishoda sadašnjeg reformnog djelovanja. To je još uvijek u zoni samo jednog mišljenja, pa ne očekujem da bi moglo imati utjecaj na buduće procese.

Posebno sam odvojio tri poglavlja koja se nameću i traže zasebnost čitovanja.

Reforma nakon reforme? – Ispisujući ovo poglavlje dugo sam bio ogorčen i teško uspijevao blokirati zločeste rečenice. Naime, sve što se događalo bilo je predskazano u Heraklitu, godinama prije. A onda sam se počeo zabavljati odlazeći u prostor ironije i sarkazma.

Šuvarica i Pavletićka?

društva znanja, priveo kraju s poglavljem: Dosta je reforme obrazovanja! Više bih volio da je napisao: Dosta je ovakvih reformi obrazovanja!, jer ako prestanemo tražiti ponajbolje načine mijenjanja sustava prihvaćamo stajalište da se ne može ništa promijeniti. Tada smo na tragu misli: svaki narod zaslužuje školstvo koje ima. S tim se ne mogu pomiriti. U Pričama sam navodio, nadam se i dobro argumentirao, primjere onoga kako se ne smije raditi (reforma), pokušavajući ponuditi neka rješenja.

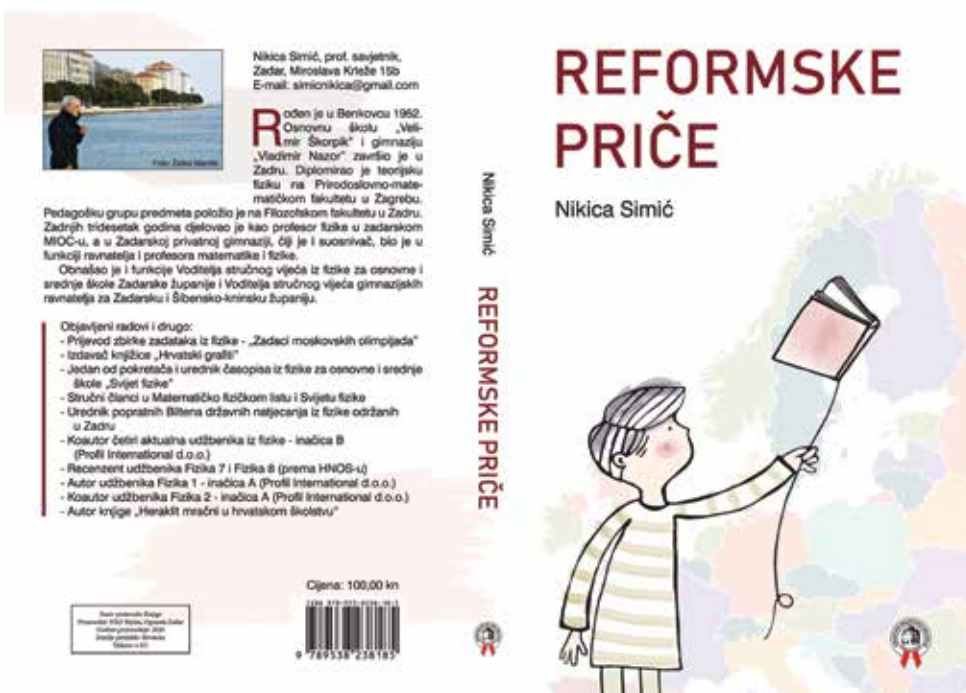
Ne mogu ne osvrnuti se na izuzetnost izvedbene razine knjige.

– Ima jedna narodna (sada

politički nekorektna): Svaki C... svoga konja hvali. Zbog toga ću odgovoriti ovako: Ovu knjigu su stvorili ljudi koji ne žive od stvaranja knjiga, dakle, amateri. Ako se i drugi koji budu knjigu imali u rukama složde s Vašim mišljenjem, još jednomo ću se zahvaliti suradnicima, a na drugima je da kažu: bravo - ili ne.

I ovaj put bilo je za napisati knjigu o nastajanju knjige, kroz sve peripetije koje su je pratile. Kome idu sve zahvale za ovu knjigu, o onoj drugoj strani ne bih?

– Ja sam one koji misle da imaju nešto reći i to žele zapisati, usporedio s roditeljima. Rekao bih da imaju dijete u sebi. Ali neki kažu da su bolovi koji žene osjećaju pri porođanju na skali intenziteta boli - najintenzivniji. Radanje knjige nije u toj kategoriji, ali je svakako horor

atskog školstva

-Šuvarova reforma trajala je 12 godina. Procese u školstvu, koje u Hrvatskoj nitko ne naziva reformom, pokrenuo je Akademik Pavletić početkom devedesetih. Bio sam sudionik i neposredni svjedok u oba procesa (insajder, poznata hrvatska riječ). Pokazalo se da je Šuvarova reforma odbačena s gađenjem, što je bio i jedini argument. Posljedice vraćanja školstva u razdoblje od prije četrdesetak godina objavljuju se s krajem devedesetih godina prošlog stoljeća. Od tada svjedočimo uzaludnom popravljaju nečega što se ne može popraviti. I netko je zaključio da se sustav mora reformirati iz temelja.

Te sam dvije priče pokušao izravno povezati sa željom da čitatelji sami izvode zaključak.

“ Ne znam kako bi se jednoga dana mogla nazvati reforma u tijeku. Možda Mornarova, Jokićeva ili Dijanina. A možda Blaženkina ili Fuchsova... ili će potrajati do Sudnjega dana, pa neće biti važno

Nikica Simić

Ne znam kako bi se jednoga dana mogla nazvati reforma u tijeku. Možda Mornarova, Jokićeva ili Dijanina. A možda Blaženkina ili Fuchsova... ili će potrajati do Sudnjega dana, pa neće biti važno.

Mene se posebno dojmla zahvala.
-I mene.

Izazov u zvijezdama

I iz ove knjige vidi se, jasni-je nego ikada ta vaša literalna, pripovjedača, esejistička crta, što nagovještava nove pravce u vašem stvaranju.

-Ulazeći u svijet pisanja znao sam da je moja vještina pisanja skromna. Zbog toga sam tražio ogledala i tekstovima »davio prijatelje«. Potrajalo je dok se nisam usudio objavljivati tekstove. Recimo da se nakon Reformskih priča osjećam ugodno u ovom području. Naravno i dalje se ne doživljam piscem. Radije mislim da sam samo kroničar.

Nakon desetak godina i mnogih pokušaja da tekstovima pošaljem poneku smjernicu, malo sam se umorio. Ponajviše zbog osjećaja »borbe s vjetrenjačama«. Nove izazove pronašao sam u zvijezdama. S Maksimom sam Klarinom krenuo u pustolovinu ispisivanja Zvezdanih priča i Priča o zvijezdama. U prvim pričama ćemo vas povesti u svijet grčkih bogova i upoznati vas s porijeklom nazivlja zvijezda, a u drugom će vas Makso odvesti u stvarni svijet na nebu.

Ima li nešto što vas nisam pitao a rado bi ste odgovorili na to?

-Svaki put kad sam si postavljao pitanja, pokazalo se, uvijek bih odlazio u neke čudne svjetove u kojima su rijetki tražili odgovore. I nastajale su knjige. Zato sam postao oprezan s pitanjima.

Skupina američkih astrofizičara uspjela je izmjeriti

68.5 posto svemira je tamna energija, tajanstvena sila koja uzrokuje ubrzavanje njegovog širenja tijekom vremena

Koliko je materije u svemiru? Znanstvenici znaju odgovor

Rezultat, objavljen u časopisu Astrophysical Journal, kaže da od ukupne količine materije i energije koje čine svemir, materija iznosi 31.5 posto, plus-minus 1.3 posto

ZAGREB ► Skupina američkih astrofizičara uspjela je dosad najpreciznije izmjeriti količinu materije u svemiru, što je vječna tajna kozmosa.

Rezultat, objavljen u časopisu Astrophysical Journal, kaže da od ukupne količine materije i energije koje čine svemir, materija iznosi 31.5 posto, plus-minus 1.3 posto.

Ostalih 68.5 posto je tamna energija, tajanstvena sila koja uzrokuje ubrzavanje širenja svemira tijekom vremena, što je najprije zaključeno promatranjem udaljenih zvijezda u eksploziji kasnih 1990-ih.

Drugim riječima, ovo znači da je ukupna količina materije u svemiru ekvivalentna 66 milijardi bilijuna puta masi našeg Sunca, rekao je Mohamed Abdullah iz Riversidea, astrofizičar s kalifornijskog sveučilišta i vodeći autor istraživanja.

Veći dio ove materije, 80 posto, naziva se tamnom materijom. Njezina priroda još nije poznata, no može se sastojati od neke još uvijek neotkrivene subatomske čestice.

Posljednja mjerenja dobro korespondiraju s vrijednostima koja su prethodno istražile druge skupine znanstvenika koje su koristile drugačije kozmološke tehnike, poput mjerenja temperaturnih fluktuacija kod nisko energetske radijacije preostale od Velikog praska.

»Ovo je stogodišnji proces i s vremenom postajemo precizniji«, rekla je Gillian Wilson, koautorica

istraživanja i profesorica na kalifornijskom sveučilištu.

»Jednostavno je sjajno moći napraviti tako temeljito mjerenje svemira, a u isto vrijeme ne napustiti planet Zemlju«, dodala je.

Kako se zapravo mjeri svemir?

Skupina je usavršila 90 godina staru tehniku koja uključuje promatranje načina na koje galaksije orbitiraju unutar grozdova galaksija - golemih sustava koji sadržavaju tisuće galaksija.

Iz ovih promatranja shvatili su koliko je snažan gravitacijski trzaj svakog galaktičkog grozda, iz čega se potom

može izračunati ukupna masa te nakupine.

Ustvari, objasnila je Wilson, njihovu tehniku je prvotno razvio legendarni astronom Fritz Zwicky, prva osoba koja je posumnjala u postojanje tamne materije u skupinama galaksija tijekom 1930-ih.

Primijetio je da je udružena gravitacijska masa galaksija koje je promatrao u obližnjoj nakupini galaksija Coma bila nedovoljna da spriječi te galaksije od toga da ne odlete jedna od druge te je shvatio da u cijeloj priči mora postojati druga nevidljiva materija.

Skupina stručnjaka s kalifornijskog sveučilišta

usavršila je Zwickyjevu tehniku, razvivši uređaj kojeg su nazvali GalWeight koji preciznije utvrđuje koje galaksije pripadaju određenom grozdu, a koje ne.

Tamna materija

Primijenili su svoj uređaj na Sloan Digital Sky Survey, najdetaljniju trodimenzionalnu kartu svemira trenutačno dostupne, izmjerivši masu od 1800 skupina galaksija te tako izradivši katalog.

Naposljetku, usporedili su broj galaktičkih grozdova koje su promatrali prema jedinici volumena u svome katalogu naspram serije kompjutorskih simulacija, od kojih

SLIJEDI SMRZAVANJE

Znanstvenici se slažu da idemo prema

»Velikom smrzavanju«

kad se galaksije odmiču dalje i dalje jedna od drugih, a zvijezde u tim galaksijama s vremenom ostaju bez pogonskog goriva

je svaka učitala drugačiju vrijednost za ukupnu materiju svemira.

Simulacije s premalo materije imale su nekoliko grozdova, dok su ih one s previše materije imale mnogo.

Vrijednost koju su pronašli i nazvali »Goldilocks« savršeno odgovara simulaciji.

Wilson je objasnila da bi nas preciznija mjera ukupne količine materije svemira mogla odvesti korak bliže shvaćanju prirode tamne materije, »jer znamo točno koliko materije trebamo tražiti« kad znanstvenici provode čestične eksperimente, primjerice u Velikom hadronskom sudaraču.

Također, »ukupna količina tamne materije i tamne energije govori nam o sudbini svemira«, dodala je, s trenutačnim znanstvenim konsenzusom da idemo prema »Velikom smrzavanju« kad se galaksije odmiču dalje i dalje jedna od drugih, a zvijezde u tim galaksijama s vremenom ostaju bez pogonskog goriva. (Hina/AFP)

Istraživanje je provedeno na kalifornijskom sveučilištu Riverside